

Prof. dr DŽEMAL ČEHAJIĆ
(1930 – 1989.)

U petak, 1. decembra 1989. godine, umro je prof. dr Džemal Čehajić, istaknuti jugoslovenski orijentalista, naučni savjetnik Orijentalnog instituta u Sarajevu i redovni profesor perzijskog jezika na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Bio je izvanredan poznavalac perzijskog jezika i iranistike, ali i jedan od rijetkih znanstvenika kod nas koji su dobro poznavali sva tri orijentalna jezika, i arapski i turski i perzijski.

Prof. dr Džemal Čehajić rođen je 26. oktobra 1930. godine u selu Palež nedaleko od Kiseljaka gdje je završio osnovnu školu da bi se potom, neposredno po završetku rata otisnuo put znanja i znanstvenog usavršavanja. Gazi Husrevbegovu medresu završio je 1955. godine, a zatim je nastavio studij na Filozofskom fakultetu u Sarajevu gdje je diplomirao orijentalnu filologiju 1959. godine sa odličnim uspjehom. Nakon toga, izvjesno vrijeme radio je kao nastavnik Osnovne škole u Gromiljaku kod Kiseljaka, a 1961. godine odlazi u Teheran kao stipendista iranske vlade. Za vrijeme boravka u Teheranu uspješno je završio specijalizaciju, a potom pripremio i odbranio doktorsku disertaciju pod naslovom »Utjecaj društvenih tokova na savremenu iransku književnost«. Nakon toga, nepunu godinu dana proveo je u Londonu gdje na Londonskom univerzitetu i tamošnjim bibliotekama kompletira spoznaje iz oblasti za koju se opredijelio. Istovremeno, na tim izvorima upoznaje se sa evropskim dostignućima u oblasti orijentalistike.

1964. godine Džemal Čehajić stupa u službu u Orijentalnom institutu u Sarajevu, prvo kao arhivista, a potom, od 1966. godine kao asistent za perzijski jezik i književnost jer mu teza iz Teherana nije nostrificirana na Filozofskom fakultetu. U zvanju asistenta ostao je do 1977. godine i za to vrijeme, bez obzira na poteškoće i nerazumijevanja na koja je nailazio, nastavio je da radi sa istim entuzijazmom. U ovom periodu objavio je više radova u našim znanstvenim časopisima, preveo i obradio *Bulbulistan* Fevzije Mostarca (objavljen u biblioteci »Kulturno nasljeđe« 1973. g.), te pripremio monografiju »Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu« kojom je iznova stekao doktorat književnohistorijskih nauka 1979. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. U periodu nakon toga, prošao je sva naučna zvanja, a 1987. izabran je u zvanje naučnog savjetnika čime je dostigao najviši stupanj naučnog zvanja, a svojim radovima objavljenim kod nas i u inostranstvu svrstao se u red izuzetnih stručnjaka i stvaralaca u oblasti proučavanja naše kulturnohistorijske baštine i orijentalistike.

Pored toga, dr Džemal se sve vrijeme svog rada u Institutu bavio i obrazovnim radom predajući perzijski jezik na Odsjeku za orijentalnu filologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu, a izvjesno vrijeme predavao je i tesavvuf na Islamskom teološkom fakultetu.

Među radovima koje je napisao dr Džemal Čehajić posebno treba istaći djelo »Fevzija Mostarac, *Bulbulistan*« koje spada među prva djela prevedena sa orijentalnih jezika u našoj kulturnoj baštini, a zatim njegovo, usudili bismo se reći, životno djelo »Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu« koje predstavlja prvu monografiju o ovom pitanju kod nas. Ovo djelo izazvalo je veliki interes u naučnoj i kulturnoj javnosti ne samo Jugoslavije nego i šire, a u njemu je dr Džemal Čehajić otvorio jedno sasvim novo, do tada skoro nepoznato područje u našoj baštini. Tu je on pokazao punu zrelost briljantnog znanstvenika i erudite, vrsnog poznavaoća tesavvufa i derviških redova, ne samo u Jugoslaviji nego i u cijelom svijetu. Na fonu ovih njegovih istraživanja tesavvufa i derviških redova bio je i veliki dio njegovih drugih radova i istupa na naučnim skupovima kod nas i u svijetu gdje je dr Čehajić dostojno predstavljao bosanskohercegovačku i jugoslovensku nauku, a u tom svjetlu treba posmatrati i njegove druge, završne i neobjavljene radove kao i nedovršeni projekat posvećen istraživanju historije književnosti, znanosti i teologije u osmanskom periodu.

Život dr Džemala Čehajića nije bio ni malo lak ni jednostavan. Provodio ga je najviše sam, sa »svojom naukom« često nerazumijevan, a ponekad i neprincipijelno osporavan što je izgleda sudbina mnogih zaljubljenika ovog posla. Sve to, on je po našem mišljenju, uspješno prevazilazio danonoćnim radom i rezultatima vjerujući da su to jedini pravi svjedoci i potvrda u životu. Krhkog zdravlja i naoko bez snage, dr Džemal je sve nas, njegove kolege i suradnike iznenađivao velikim rezultatima, entuzijazmom i aktivnošću čime je kod većine izazivao poštovanje. U tom smislu, od njega se očekivalo još dosta radova i novih prodora u oblasti kojom se bavio, ali je iznenadna smrt prekinula njegov put. Ovim je bosanskohercegovačka i jugoslovenska nauka izgubila jednog od svojih vrijednih članova čije djelo ostaje nezaobilazno i poticajno u budućim istraživanjima.

Ismet Kasumović